

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

78. ÅRGANG

22. JANUAR 1966

A V I N N H O L D E T :
BARE SHOW? (LEDER) - INNBLIKK OG UTSYN - «JUBI-
LEUM» - VERKET OM NIDAROSDOMEN - FILM - BLIKK
PÅ TIDEN - ENHETEN - EN KLOVNS FUNDERINGER

NR
2

NESTE NUMMER UTKOMMER 5. FEBRUAR 1966

AV KIRKENS LIV

Uken 23.—29. januar

Uken 30. jan.—5. feb.

3. SØNDAG EFTER ÅPENBARINGEN

Epistel: Rom. 12, 16—21.

Evangelium: Matt. 8, 1—13.

Dagens epistel er en fortsettelse av hva vi hørte forrige søndag. Apostelen formante oss til å ha ydmykhetens sinnelag, og dagens tekst går i samme tone. Dette er i virkeligheten Jesu egen lære da han sa: «Lær av meg for jeg er saktmodig og ydmyk av hjertet.» Men dette ligger ikke særlig naturlig for oss, og Paulus som kjenner menneskenes skrøpeligheit, tar sine forbehold: «om det er mulig — hold fred med alle mennesker». Epistelen konkluderer med den sanne kristne leveregel: «La deg ikke overvinne av det onde, men overvinn det onde med det gode.»

Våre stadige fallitter får oss mang en gang til å miste motet, men som hovedsmannen i dagens evangelium kan vi bare si: «Herre, jeg er ikke verdig . . . men si bare et ord så blir min sjel helbredet.» Det er disse ord vi uttaler hver gang vi skal motta Herrens legeme — til ny kraft på veien!

MANDAG: *Timoteus*, biskop og martyr. Apostelen Paulus' trofaste disippel, og som også led døden for Evangeliet.

TIRSDAG: *Apostelen Paulus' omvendelse* som vi får beskrevet i epistelen fra Ap.gj. kap. 9. Idag avsluttes bønneuken for de kristnes enhet, men det betyr ikke at vi skal la denne bønneoppgave hvile til neste år!

ONSDAG: *Polykarp*, biskop og martyr.

TORS DAG: *Johannes Kryssostomos*, biskop av Konstantinopel og bindeledd mellom Orienten og Vesterlandene. († 407.)

FREDAG: *Peter Nolaskus*, som viet sitt liv til å løskjøpe fanger. († 1258.)

LØRDAG: *Frans av Sales*, biskop og veileder for mange kristne. «Det det gjelder, sa han, er å gjøre Guds vilje — og — å gjøre den med glede!»

4. SØNDAG EFTER ÅPENBARINGEN

Epistel: Rom. 13, 8—10.

Evangelium: Matt. 8, 23—27.

Gud har frelst oss ved kjærlighet, og vi står i taknemlighetsgjeld til Ham for bestandig. Men Han har villet at vi skulle «betale» denne gjeld ved på vår side å elske vår neste. «Du skal elske din neste som deg selv» — det er kristendommen i et nøtteskall. På dette må vi satse *alt* — det kreves ikke bare en søndagstro som taes frem ved passende anledninger. Disiplene var redde for stormen, hører vi i dagens tekst, og Jesus irrettsatte dem for deres vantrø. Holder vår tro ut i «stormen» eller er det en tro for solgangsbris . . . ?

MANDAG: *Johannes Bosco*, bekjenner. Grunnla Salesianerordenen, og virket ivrig for ungdommen. († 1888.)

TIRSDAG: *Ignatius*, biskop av Antiokia og martyr. Disippel av Johannes, og har efterlatt seg flere skrifter. († 107.)

ONSDAG: *Kyndelmesse* betyr lysmesse og festen minner oss om Simeons ord om Kristus som «et lys til å lyse for hedningene og en ære for ditt folk Israel». I bønnene ber vi om at vi måtte få ta imot Kristi lys for så å bringe det videre ut til verden.

TORS DAG: Ferialdag. Messen som søndag.

FREDAG: *Andreas Corsini*, biskop i Fiesole. († 1373.)

LØRDAG: *Agathe*, jomfru og martyr. En av de mange unge kvinner som led martyrdøden for kristendommens sak. Hun nevnes i Messens canon. († ca. 251.)

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stillemesse	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	10.30
<i>Lunden kloster</i> , Trondheimsveien 309, tlf. 21 25 87	9.00	10.30
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 3388	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssongt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 671	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 671	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31.VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Hallvard Rieber-Mohn (ansvarshavende) og Åge Rønning.

Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21.

BARE SHOW?

Enten det huer oss eller ikke: Vi er kristne i en show-tid. Det overflatiske underholdningsbehovet holder seg ikke lenger innen «adspredelsens» begrensede livs-område — det trenger seg gjeskjeftig inn på alle samfunnets felter og befamler såvel det intime familieliv som den åpenlyse tragedie. Med fare for atter en gang å bli betraktet som surmavede alvorsmenn, men ut fra et vitalt menneskelig anliggende, må noenlunde bevisste kristne idag nødvendigvis strø en rundhåndet neve evangelisk salt over adskillig av det som med fjernsynets, pressens, filmens og reklamens påtrengende slagkraft overrisler oss alle. Ofte under «nyhetenes» og «informasjonens» imponerende og overbevisende maske. Men faktisk — som «show».

Vatikankonsilet følte, med sikkert kollektivt instinkt, at her lå noe av stor betydning, noe med vidtrekkende positive eller negative perspektiver for menneskesinnet i samtiden — derav kirkemøtets dekret om «massemedia». Sinnet, og menneskers syn på og forhold til hverandre, er nå engang sentrale verdier i den kristne virkelighets-betraktning.

Show er show — et hyggelig krydder på en grå tid: Moro, munterhet og spenning er såmenn såre nødvendige og velkomne innslag i alle våre liv. Men vi løser hverken egne eller andres problemer ved å gjøre livet, vårt eget og nestens, til en mest mulig ubrutt rekke av underholdningsnummer. Verre enda: Vi forsjofter og vi forfalsker det.

Et eksempel. Millioner av mennesker i Norden fulgte med spenning «Tina-saken» — forsøkene på å gjenfinne det kidnappede spebarnet i København. At den «endte godt», gjør det lettere å bruke den som et fortreffelig eksempel på den dypt forstemmende menneskebehandling som særlig en høyt oppdrevet TV-reportasje påtvinger oss.

Selvfølgelig er der *positive* faktorer: Befolkningen i dens bredde ble mobilisert i efterforskningen, og synes å ha gitt politiet avgjørende hjelp. Reportasjene anskueliggjorde farene for kidnapping i en storby — de appellerte sikkert også til megen ekte innlevelse og sympati.

Men det er bare halve historien.

To ganger fikk de unge foreldrene kamera og mikrofon opp i ansiktet — såvel den ytterste angst som den over-givne lettelse («før og etter») ble behørig registrert for millioner av seere. (TV-folkene vil innvende: Det skulle være en appell til kidnapperen! Den virket i hvert fall ikke, og — nåvel.)

Enhver kan så noenlunde tenke seg hva de to unge menneskene har gjennomgått — i ukevis. Er det ikke nok at vi *tenker* oss det? Bør det presses som en sitron, i deres egen stue? Må en mor, oppløst av fortvilelse, tårer og nattevåk utstilles i nærplan, tre kameravinkler og ut-spørres profesjonelt: «Hvordan føles det?» — i en *slåk* situasjon? Ja — sier moderne reportasjeteknikk. Ja — sier Danmarks Radio. Ja — sier visst også det forslukne mangedode uhyre som heter publikum, det samme publikum som får visse aviser til å øke opplagstallet de dagene da en god, «saftig» referert forbrytelse får løssalget til å stige.

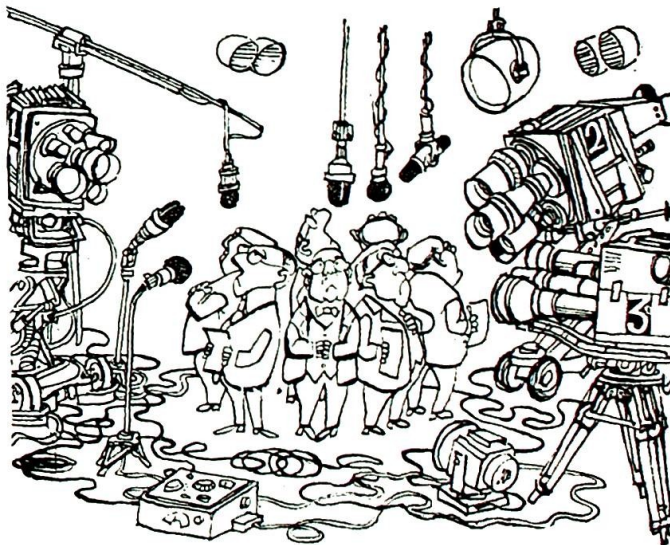
Men noen bør kunne si nei — om så bare i sin egen stue. Helst også utenfor. Den sympatiske blyghet på området som hittil har preget norske (i motsetning til svenske og danske) fjernsynsreportasjer, blir av enkelte tolket som «begynnervanskeligheter». I virkeligheten er den kultur — respekt for mennesker og dét i deres liv som de bør bli skånt for, eller få være alene med — manglende vulgaritet og hensynsløshet i personbehandlingen. Vi håper den varer ved.

Men de to foreldrene så ikke ut som om de hadde så meget imot mikrofonene og kameraene, i hvert fall ikke etter at Tina var funnet. Var det lettelsens forvirring? Det syntes ikke som om den særlige dagen i deres liv var noe de ville unndra aftenunderholdningen i de tusen hjem: Livet er jo et slags show — ikke? De fortalte villig om sine reaksjoner; om spåkoner (i 1966!), derimot ikke om bønn (som er nærmest tabu i den københavnske middelstand).

Nei nemlig.

Og i denne villighet, denne ubesværede improvisasjon ved oppdagelsen av at man uforvarende er blitt en «story» for millioner — i den måler vi kanskje best den treste sannhet. Livet har ingen lønnskammer, kjærligheten heller ikke. Våre ulevde prøvelser står klar på spilleplanen. Ikke som liv. Men som program i livets show.

HRM

FREDAG 4. FEBRUAR

dagen før neste nr. av «St. Olav» utkommer, åpner biskop John W. Gran serien av «jubileumsforedrag» ved å tale om «Konsilet. Forgrunn og bakgrunn.» (Se det videre program s. 21.)

INNBLIKK : UTSYN

I KIRKENS LIV OG TANKER

«Innblikk og Utsyn» er en ny spalte vi åpner for kommentarer og meningsytringer i katolske publikasjoner ute og hjemme.

ER DERE KATOLIKKER?

«I Brasil ble jeg kjent med en katolsk familie som ble regnet for å være meget trofast i Kirken. Vi vet hva det betyr: søndagsmesse, påskekommunion, medlemskap i kirkelige foreninger, avlagte klær til de fattige, nå og da en almisse...

En dag ba jeg familien om et bidrag til å utdanne kateketer og legmenn i min menighet, en menighet hvor halvparten av mennene er arbeidsløse og husene mangler både vann og elektrisk lys.

Jeg visste at denne familien jeg snakker om hadde to biler, en for hustruen når hun skulle shoppe og en for mannen. Husets eldste datter skulle få en tredje på sin tyveårsdag. Det var to TV-apparater i huset, og barna hadde fått grammofonplater for over 6000 kroner i julegaver. Jeg nevner ikke de lange, årlige feriereisene eller at tjenestepiken har en månedslønn som det ikke går an å kjøpe seg fire grammofonplater for engang.

Den nådige frue forklarte helt åpenhjertig at jeg ikke kunne få noe bidrag, man måtte dessverre «spare», av hensyn til fremtiden. Disse mennesker går regelmessig i messen, de utgir seg for å være katolikker, og de tror også oppriktig at de er det. I virkeligheten er denne familie katolsk bare i navnet. Det er vi overens om. Men det må være meg tillatt samtidig å sitere de ord som profeten Nathan en gang rettet til David: Du er selv den mannen.

Sammenlign deres ressurser med dem som Kirken har til sin rådighet i Syd-Amerika. Tell prestene i deres menigheter, ordenssøstrene, se på alt dere har: katolsk presse, katolske skoler osv. Sett opp en liste over deres «trengende behov» og sammenlign dem med de land hvor mennesker og menigheter ikke har det aller mest nødvendige.

Dere europeere har det ganske behagelig. Og dere regner det som noe helt naturlig. Men er dere i all deres bekvemmelighet egentlig katolikker i ordets rette mening? Lider dere kanskje av egoisme og angst for å tape posisjoner som dere har vunnet? Av mangel på mot til å forlate tryggheten og styrte dere ut i et eventyr som bare Gud kjenner utgangen på?»

(Pater Nicolas van Veen, prest i en menighet på 20 000 mennesker i Syd-Amerika. Menigheten er uten kirke og forsamlingshus og har bare en prest.)

«MEDELSVENSONS PROBLEM»

«Liturgireformen i menighetene har aktualisert et annet problem. Den enkelte hverdagskatolikk behøver naturligvis ikke vite så mye om selve konsilet — av om trent samme grunner som Medelsvensson kan passe sin helse etter doktorens anvisninger uten dermed nødvendigvis å være sakkyndig når det gjelder medisinske verdenskongresser.

Men katolikker er presis som alle andre mennesker i denne demokratiske tidsalder. Selv om de godtar den måten kirken fungerer på — og må fungere på — i sin hierarkiske struktur, så vil de ha grunner for å overbevises — grunner som dessuten må være fornuftige. Derfor er det ikke nok å gi katolikken et livsmønster som er skåret til etter konsilets kirkereform, han må samtidig få vite motivet for denne reform og hva den tar sikte på — og alt på en måte som han forstår.

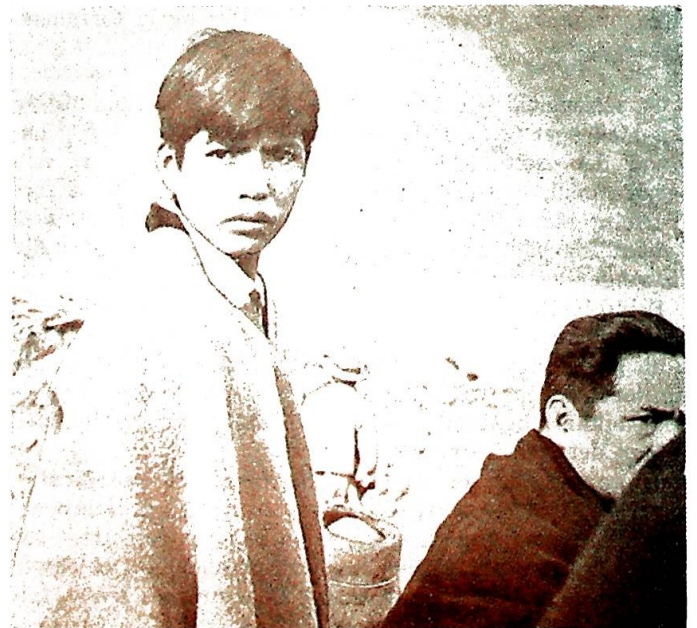
Hva som trenges er en vital åpenhet for undervisning og informasjon i ulike former og på alle nivåer, fra barnas katekisme til voksenundervisning på et helt nytt sett.»

(Det svenske katolske tidsskriftet «Credo».)

EN NY GJENNOMTENKNING

«Konstitusjonen om «Den guddommelige åpenbaring» er ikke direkte ment som en dialog med protestantene. Den betyr i første rekke en ny gjennomtenkning av den katolske posisjon ut fra katolske forutsetninger. På denne måten vil ganske sikkert nettopp denne konsiltekst kunne få betydning for dialogen med protestantene fordi den kan komme til å sette krefter igang i katolisismen som i fremtiden vil gjøre en dyptgående forståelse med de adskilte brødre lettere.»

(Biskop Hans Martensen, i forordet til den norske oversettelsen av De Divina Revelatione.)

De nordiske katolske biskoper ble mottatt i audiens av pave Paul ved konsilets slutt i desember. Fra venstre: Biskopene Gunnarsson (Reykjavik), Cobben (Helsinki), Wember (Tromsø), Martensen (København), Paven, Taylor (Stockholm), Gran (Oslo), Verschuren (Helsinki), Mangers (tidligere Oslo).

«JUBILEUM»

et halvårsprogram i konsilets ånd

«Jubileum» er Kirkens gamle ord for en bønnens, takk-sigelsens og selvbesinnelsens tid i troens folk. Pave Paul har, etter at konsilet nå er lykkelig fullført, og i erkjennelse av hva det har skapt, innbudt hele den katolske verden til et halv-årig jubileum — en tid da geistlighet og legfolk sammen blir seg bevisst og inderlig tilegner seg det nye liv som nå bryter seg vei i Kirken.

Før hadde «jubileene» Rom som midtpunkt, og kalte millioner av pilgrimer til Den evige Stad. Dette jubileum skal imidlertid ha det enkelte bispedømme og dets domkirke som midtpunkt — også i St. Olavs domkirke vil der **hver fredag aften mellom 4. februar og 27. mai** finne sted en gudstjeneste i domkirken og et foredrag i Foreningslokalet. Det er biskopens ønske og inntrengende anmodning at alle som kan det, søker denne anledning til å fordype sin trosforståelse i konsilets lys, ved å slutte mannjevnt opp om arrangemementene. Også utenfor hovedstaden vil en i videst mulig utstrekning forsøke å formidle den samme impuls til et kristenliv som virkelig er i pakt med den katolske kirkes fornyelse i vår tid, og i den begivenhetsrike tid som ligger foran oss.

Den oppsatte foredragsrekke tar sikte på å anskueliggjøre greit og forståelig for de troende hva som egentlig er skjedd under konsilets fire sesjoner, og den vidt-rekkende betydning det får både for den enkelte katolikks, menighetens, bispedømmets og verdenskirkens religiøse liv — innad i Kirkens samfunn og utad i den verden hvor vi lever vår kristne tilværelse.

- 4. februar: «Konsilet. Forgrunn og bakgrunn» ved biskop John W. Gran.
- 11. » «Hva er Kirken» ved pater Finn Thorn, O.P.
- 18. » «Biskopene, Apostlenes arvtagere» ved mgr. G. Gorissen.
- 25. » «Den kristne gudstjeneste» ved pater Thomas Patfoort, O.P.
- 4. mars: «Om troens opprinnelse» ved biskop Hans L. Martensen.
- 11. » «Hvordan utdannes våre prester» ved sogneprest André Haeck.
- 18. » «Legfolkets plass i Kirken» ved professor Daniel Haakonsen.
- 25. » «Den troende er et fritt menneske» ved pater Hallvard Rieber-Mohn, O.P.
- 1. april: «Kirken søker de kristnes fulle enhet» ved pastor Karl Hafstad og pater Ellert Dahl, O.P.
- 15. » «Prestens liv og virke» ved sogneprest dr. Gerard Vranken.
- 22. » «Kirkens misjoner» ved pater Wilhad Hertman, O.F.M.
- 29. » «Verdensreligionene og vi» ved forskningsstipendiat Lars Roar Langslet.
- 6. mai: «De som går i kloster» ved pater G. van Beckhoven og sr. Ingrid-Marie, O.P.
- 13. » «Oppdragelse til kristendom» ved lektor Asbjørn Jørgensen og søster Marie-Louise.
- 20. » «Film, radio, TV, presse» ved stud.mag.art. Nils Heyerdahl.
- 27. » «Kirken i verden idag» ved pater Albert Raulin, O.P.

VERKET OM NIDA

GERHARD FISCHERS UTFORSKNING AV

Pater Ellert Dahl O.P., kunsthistoriker av fag, redegjør i denne artikkelen for den kulturelle bragd som er nedlagt i Nidarosdømmens bygningshistorie — nå opptegnet av arkitekt Gerhard Fischer i et to bindes praktverk fra Forlaget Land og Kirke.

Det er et merkelig paradoks, at jo lenger vi når frem i tiden, dess mer blir fortiden levende for oss. Det som for våre verdige forfedre av opplysningstiden kunne fortone seg som en tåket urtid, der en Dante, Ossian og Homer vandret sammen i skjønn harmoni, det stiger nå, takket være arkeologien, historieforskningen og andre beslektede disipliner, frem for oss med stadig klarere konturer.

Dette gjelder ikke minst middelalderen og synet på det som på mange måter symboliserer middelalderen, *katedralen*. I samme grad som vår forskerevne etterhvert blir objektiv, oppdager vi disse bygg, ikke som resonansbunn for våre egne følelser og sympatier, men som noe høyst egenartet og meget ulikt oss. La oss håpe at vi ennå har evnen til å bli betatt av katedral-vidunderet, der glassmaleriene, skulpturen, og den mektige komposisjonen spiller sammen til en overveldende enhet; men det gjenstår ennå å rettfærdiggjøre vårt inntrykk og finne frem til de opprinnelige forutsetninger for helheten. Og det kan vi bare gjøre ved arkeologens og idéhistorikerens hjelp.

EN «UMULIG» OPPGAVE

Ingen har vel gjort mer for å lette forståelsen av den arkeologiske bakgrunn for våre middelaldermonumenter enn arkitekt *Gerhard Fischer*. Verk som «Norske kongeborger», og det nytutmte bindet over Stavanger dom-

«Lang erfaring, en engels tålmodighet, en dikters fantasi og, viktigst av alt, en detektivs skarpsinn», er noen av de egenskaper artikkel-forfatteren tillegger Gerhard Fischer. Innenfor kort tid har disse egenskapene, efter årelangt forskningsarbeide, funnet uttrykk i fremragende monografier om våre to katedralbygg fra middelalderen: Stavanger domkirke og Nidarosdømmen. Det var høyst fortjent, da han nylig mottok kommandørkorset av St. Olavsordenen for sin livslange innsats.

kirke (omtalt i «St. Olav» nr. 4 ifjor) var interessante og nyskapende. Men det er nå, ved utgivelsen av de to monumentale bind over Trondhjems domkirke, at arkitekt Fischer utvilsomt gjør sin største innsats. Boken er ikke det store emnet uverdigg, — og det sier meget.

Det var en veldig, ja, før resultatet ennå forelå kunne en fristes til å si: en *umuligg* oppgave arkitekt Fischer hadde satt seg. Gjenskape en domkirkes hele tilblivelses-historie, det gjøres ikke i en håndvending, særligg når den er så komplisert som tilfellet er i Trondhjem. Til det kreves hos arkeologen både lang erfaring, en engels tålmodigg, en dikters fantasi og, viktigst av alt, en detektivs skarpsinn. Domkirkens historie står å lese i stenene for den som vet å tyde sproget. Skifte i byggeformann, innkalling av andre arbeidskrefter, ildebranner, økonomiske svingninger, utnyttelse av nye stenbrudd, forandringer i planene, smaksskifte, alt avleires før eller siden i byggverkets struktur. Det er arkeologens lille oppgave å forfølge alle spor, selv de mest beskjedne, og gjenskape den situasjon de er sprunget ut av.

Det er fristende å komme nærmere inn på noen av de fengslende resultatene som Gerhard Fischer legger frem.

Noe av det mest interessante er det som vi får høre om den nåværende katedrals forgjenger, Olav Kyrres kirke, reist omkring år 1100. Det har vært et meget anseelig byggverk, nesten like langt som den nåværende domkirke, ihvertfall i planen. Med rette kaller arkitekt Fischer det for den «angelsaksiske katedral», selv om det kronologigg faller utenfor denne tidsregningen. Det er angelsaksiske trekk som går igjen i det mektigg sentraltårn (det er nesten helt bevart i det nåværende), i det meget lange koret og det planlagte skip, og i sidekapellene som har vært litt som uavhengigg sideskip. I øst, der oktagonen står nå, har det vært et rommeligg firkantet kapell (kanskjigg et tårn?), over martyrgraven. Det eneste som er utypigg for den angelsaksiske tradisjon er kirkens store dimensjoner, som er langt mer i slekt med normanniske forbilder. I middelalderen står gjernigg katedralens størrelse og rikdom i nøye forhold til den lokale helgens popularitet. Skal en dømme efter et slikt kriterium, er det klart at St. Olavs ry må ha blitt meget vidtrekkende på merkelig kort tid. Ingen annen nordigg helgen har «slått i den grad gjennomm» så raskt som han, liksom det er ingen annen katedral i Norden, Uppsala iberegnet, som helt kan komme opp mot Trondhjem i glansfull utforming. Bare et land, der kristentroen alt hadde slått kraftigg røtter, kunne reist et slikt monument.

KATEDRALEN – ALDRI FERDIG

En katedral blir aldri ferdigg. Såsnart veksten opphører, inntreffer — som i en levende organisme — døden. Fra en liten kjerne, et beskjedent trekapell over en martyrgrav, omformes den uavlateligg i samsvar med stilutviklingen, med de liturgiske krav, med materielle omstendigg heter som politiske forhold, økonomi, osv. inntil den vokser seg frem til det mektigg og uendeligg kompliserte verk som vi kjenner, og som stiller forskeren overfor så mange og fascinerende problemer. Kunne vi skille de forskjellige

ROSDOMEN

ST. OLAVS HELLDOM

utviklingslag ut fra hverandre, ville vi ofte få flere fullvoksne domkirker der det nå bare står én. Her skiller igjen middelalderens syn seg fra vårt. For den tids mennesker er hovedsaken *stedet* og helligdommen som er forbundet med det! Bygningen som blir reist på den hellige jord, forblir tross alt sekundær. For oss er det vel heller omvendt, og derfor forbauses vi ofte hvor freidig middelalderens byggherrer gir seg til å utslette det gamle og bygge nytt. Av og til kan det skje at konstruksjonen ikke klarer å holde tritt med moderniseringsiveren, og ganske nyoppførte deler blir revet for å erstattes med noe ennå mer tidsmessig. Det skjer for eksempel i søndre tverrskip i Trondhjem, der en del av det enklere romanske triforium må vike plassen for en stilmessig rikere versjon. — Forøvrig er Trondhjems tverrskip ett av de stedene der vi best kan følge den organiske veksten i kirkebygget. Det kunne nesten vært bygget for å illustrere de forskjellige etapper i romansk stilutvikling og den avgjørende overgangen til gotikken. Utgangspunktet tar Gerhard Fischer i nettopp nevnte del av søndre tverrskip, der «tidlig» og

Mange skulpturfragmenter og arkitektoniske bruddstykker vitner om dömens høye standard. Dette mannshodet — populært kalt «Trønderbonden» tilhører nå domkirkens skulptursamling, som et fint vitnesbyrd om den stilrene smak og tekniske kunnen hos en navnløs middelaldersk billedhugger.

«sen-normannisk» avløser hverandre i triforiet. Like over, i klerestoriet, katedralens «tredje etasje», løper en meget elegant cisterciensisk rundbuearkade, mens gavlsønnen med rundvindu har spiret frem i ungotikk. Og allikevel virker det hele meget enhetspreget, og det skal en del øvelse til for å skjelne overgangene.

Det er i tverrskipet at vi møter erkebiskop Eystein for første gang. For mange står han ennå som domkirkens store byggherre. Det er en av arkitekt Fischers fortjenester at han nå begrenser erkebiskopens innsats til mer sannsynlige dimensjoner. Til gjengjeld oppdager vi Eystein som en usedvanlig våken og velinformert byggherre. Han oppdager det nyeste og beste i tiden og overfører det straks på de hjemlige forhold, — det gjelder for eksempel koret i Canterbury-katedralen, Englands første eksempel på gotikk, som erkebiskopen ser under oppførelse og som øyeblikkelig inspirerer ham i utformingen av domkirken. Skrudhuset og de opprinnelige delene av oktogonen er blitt til under Eystein. For å ta Skrudhuset først, så avsanner arkitekt Fischer forestillingen om at det opprinnelig skulle ha vært et Mariakapell. Det har blant annet tjent som en erstatning for koret, da dette var under oppførelse. Faktisk er det som en miniatyrkirke. Det står klart adskilt fra katedralen, har egen vestinngang og avsluttes i øst med en fint utformet absis. Men det mest fornøyelige er det merkelige «tverrskip» med sin sinnrike, dobbelte søylegrind som deler kor fra skip. Det er en høyst merkelig løsning, noe vi kunne ventet utformet i sirlig sengotisk grindverk, men som vi oppdager her i den mest ulenkelige normanniske ungotikk, der den romanske tyngde ennå henger i lemmene.

OLAVSSKRINET I OKTOGONEN

Når det gjelder den berømte oktogonen må vi huske at den idag har tapt det som utgjorde dens opprinnelige forutsetning. Oktogonens oppgave var å danne den kostbareste mulige innfatning til domkirkens store klenodium, Olavsskrinet. Det var skrinet som dannede grunnlaget for domkirkens store ry og som bragte pilgrimsskarene dit fra nær og fjern. Den mektige bue som skiller kor fra

(Forts. s. 29)

Korbuen — ett av de partier der restaureringen gjør seg sterkest gjeldende, med moderne verker i gotisk stil-efterligning.

«NARRENES SKIP»

BLIKK på TIDEN

Vivien Leigh som bittert
aldrende skilsmissefrue
og Lee Marvin som en
noe firkantet fotballtre-
ner fra Texas.

En annenklasses, nedslitt tysk atlanterhavsfarar, S/S «Vera», legger en dag i 1933 — det skjebnesvangre året for Hitlers maktovertagelse — ut fra Vera Cruz med en broget ladning menneskeskjebner og kurs for Bremerhaven. Et mylder av personer med høyst ulik bakgrunn — et «narrenes skip», som en intelligent dverg betror oss ved filmens åpning — simpelthen fordi hele menneskelivet, ved nærmere eftersyn, bare er et grusomt narrespill.

Er det det?

Hverken *Katherine Anne Porter's* bestseller av en kjempe-roman (som filmen er bygget over), eller *Stanley Kramers* oversettelse av den til bilder overbeviser oss om påstanden — dertil er typene for outrerte og skissene for forte og lettvinde. Kramer er en noe larmende og effektsøkende filmbegavelse — hans beste verk hittil er «Dommen i Nürnberg». Denne filmen har ikke samme karat — slike novelleoppslag makter gjerne britene, med sin diskrete smak og mer nyanserte intelligens, bedre — som i episodefilmene over Somersets Maughams lynportretter.

I «Narrenes skip» er der malt med tykkere streker: Tyskerne er så «tyske» at parodien ligger farlig nær — sauerkraut, kortklipte nakker, jernkors og klakkende heler i en litt for tykk saus. Klisjéene står her og der i kø, menneskelig lykke og ulykke berøres bare ytterst på fingertuppen, overspillet generer ikke sjelden. Fremme i Bremerhaven er vi forlenget litt trette av passasjerene og ønsket vi hadde tatt fly.

Og allikevel —

«Narrenes skip» er så lastet til ripen med førsterangs *skuespillere* (her riktignok bare unntagelsesvis på sitt aller beste), at summen av gode detaljer allikevel gjør den severdig. *Vivien Leigh* (nå meget langt fra «Tatt av vinden»!) gir en beskildring av tragedien ved å bli gammel og ensom, hos en kvinne for hvem ungdommen — bare den — var livet. *Simone Signoret*, med personlighet tung som en løvinnes, skildrer det siste blaff av lykke i en narkotikers ødelagte tilværelse, godt støttet av *Oskar Werners* desillusjonerte skipslege. Den uimotståelig sjarmerende og elskelige *Heinz Rühmann* spiller en jøde som optimistisk og tillitsfullt seiler ubesværet hjem til redsler som bare vi vet om, mens *José Ferrer* smører vel tykt på, som en kolerisk nazi-redaktør av den mest primitive art. Et ungt «kunstnerpar» er nokså trettende, *Alf Kjellin* spiller fint en livets desertør som søker tilbake til «fronten». Og midt

HVORFOR DRIKKER DE?

En tragisk sak har skaket opp opinionen herhjemme. En norsk utenlandsstudent har mistet livet under forhold som først tydet på en rå voldsforbrytelse — hans studiekamerat var siktet for drap. Så alvorlig er det forhåpentlig ikke. Men av vitneforklaringer fremgår det at de to ungguttene, under en 3—4 timers togreise, satte til livs en hel flaske bar whisky og en hel flaske cognac — seg i mellom. Hvordan saken nå faller ut (skyldsspørsmålet er uklart når dette skrives), så synes der her å foreligge en tragisk forbindelse av sanseløs fyll og to ødelagte, unge menneskeliv — en nordisk tragedie i et latinsk land der kombinasjonen beruselse og vold ellers er noe av et særsyn.

Hvilket på en trist måte aktualiserer det veldige problemkomplekset skandinavene og alkoholen. Norske drikkevaner synes, langt inn i det «sorgløse» velferdssamfunnet, å henge tragisk igjen i en tusenårgammel holdning: Beruselsen var bedøvelse mot armod, blodslit og harde levevilkår som teoretisk og statistisk påviselig ikke lenger eksisterer for noe nær helheten av vår befolkning. De rå drikkeskikkene overlever: Hvorfor?

Vi er ikke blinde for at alkoholen mange steder sørpå kan opptre som *sosial-medisinsk* problem av betydelig omfang. Men det er her nord at den spesielt alkoholiserende kriminalitet fører så påfallende mange ikke-kriminelle mennesker — ikke minst unge — ut i den uopprettelige ulykke. Over hendelser som denne blander der seg i medfølelsen overfor både ungdommene og deres familier to mer almengyldige spørsmål: Kan vi som katolikker, med vår gjennomgående balanserte måteholds-moral på dette området, helt ubesværet innkassere de tvetydige komplimenter mange gir oss for vår «liberalitet» (i farlig smigrende kontrast til det «puritanske svartsyn»); på breddegrader hvor alkohol-misbruket er roten til så megen menneskelig ulykke og fornedrelse? (I Irland, som også har adskillig folkeberuselse som problem, er den katolske kirke sterkt engasjert i avholdsarbeidet).

Det andre, mindre selvkritiske, spørsmålet er dette: Hvorfor drikker de? Hva flykter de egentlig fra, de unge, privilegerte akademikerne? Skulle der allikevel være en tomhet i den overbeskyttede livsform som vårt samfunn idag byr de unge — en tomhet som bare rusen kan døyve?

IKKE NÅ

I et nyttårsintervju med Norsk Telegrambyrå har kirke- og undervisningsminister *Kjell Bondevik* fastslått at adskillelse

i det hele: Den fremragende spanske danseren *José Greco* og hans ensemble, med et *flamenco*-innslag som i sin raffinerte villskap pynter opp en ellers litt for ukresen film.

Ellers er å bemerke:

EN HERREREISE, av mester-regissøren *Wolfgang Staudte*. Et modig og klokt tysk oppgjør med noen «wirtschaftswunder»-turistens reaksjon på terrorminner i Jugoslavia.

LADY L, også en «novellefilm» som ikke helt lykkes, men med gode detaljer (*David Niven, Sophia Loren, Paul Newman*).

X.

mellom kirke og stat i Norge «ikke er aktuell politikk idag». Det er neppe dristig uttalt — det samler visst fremdeles et solid flertall både i Den norske kirke, nasjonalforsamlingen og folket.

Samtidig vokser ikke desto mindre problemene i allianzen. Nyttåret er gått inn, under inntrykket av en spirende «antiklerikalisme» som, fra å være en miljø-begrenset irritasjon hos radikale intellektuelle, viser visse tegn til å bli noe så omfattende som en følbart «folkestemning». Ikke minst stimulert ved et teknisk ypperlig, men sterkt ensidig fjernsynsprogram for leden om Norges første kvinnelige prest, fru Ingrid *Bjerkås*, og hennes uredde strev i et ubesatt og værhardt kall nordpå. Vi har adskillige personlige grunner for å tro at der slites like meget og oppfrende i svært mange lutherske menigheter sørpå, men fra Knut *Hamsuns* ungdom («Teologen i eventyrland»!) til idag har *embeds-interessene*, så beskjedne de er, utvilsomt ofte vært en belastning for den norske prestestand. Det nye er, at nå dramatiseres og karikeres den svakhet bare så altfor lett, via masse-media med fryktinngydende vekt. Det forleder ikke så sjelden til massive urettferdigheter — grensende til hets mot prestene i Den norske kirke (et talende eksempel er redaktør *Jostein Nyhamars* bitende kommentar i «Aktuell» for 8. januar).

Samtidig bør vi registere, at den ganske vidt-rekkende avgjørelsen om å vie kvinner til den lutherske prestegjerner åpenbart vinner terreng i Norge. Kirkestatsråden har — politisk og demokratisk sett uklanderlig — bundet den til menighetenes uttrykte ønske i hvert enkelt tilfelle. Tre av de norske lutherske biskoper har inntil nå godtatt prinsippet. Og i et ellers så konservativt organ som «Verdens Gang» noterer vi oss på lederplass (29. desember) en helhjertet tilslutning, dog med krav om respekt for det biskopelige flertalls-standpunkt mot kvinnelige prester, og en korreks til «Arbeiderbladet»s noe kirkefremmede behandling av problemet: «Den som betrakter Bibelen som «eldgamle, oss uvedkomne skrifter fra fjerne land» er i allfall den siste som bør legge seg opp i kirkelige spørsmål.»

Unektelig.

Men hva med stat og opinion i et halvt avkristnet land? Samme dag fastslår «Dagbladet» at «folkets vilje vil ha kvinnelige prester». Men hverken stat eller folkevilje er idag normative kriterier hva kirkens indre liv og ordninger angår — uansett de massive politiske forsøk på å gjøre dem normative. Det blir å strekke folkekirketanken lenger enn langt. Prestetjenesten er i den to tusen-årige kristne tradisjon intet «adiofon» — ingen «nøytral», praktisk bisak. Over debatten i de tre skandinaviske land sitter en tilbake med den ubehagelige følelse, at her er et kirkelig kjernesporsmål altfor ensidig «profant» vurdert, under press fra aktuelle sosialpolitiske mønstre — og vel med en nokså uøkumenisk ufølsomhet for at nordisk kristendom da vitterlig er en beskjeden del av en stor fellekristen sammenheng, både i tiden og rommet. I den tradisjonen er kvinnelige prester en kuriositet. Enn om den nå faktisk viste seg å være en kirkelig sett forbigående og lokal episode — i stedet for ett av det moderne velferdssamfunnets selvfølgelig sosiale og menneskelige fremskritt?

NOKSÅ VIKTIG

■ Problemet er ikke helt uten sammenheng med den kinkige og innfløkte debatten om nytten og levedyktigheten i begrepet «kristelige» politiske partier. De kristelig-demokratiske parti-dannelser etter siste verdenskrig er — med store varianter fra land til land — et broget kapittel. På sitt beste svarer de til politiske nødvendigheter i land som alvorlig trues av, eller i årevis har lidt under, totalitære politiske regimer — en nødvendig hjelp til forsvar for frihet og menneskeverd. Noen av dem bygger også på en godt gjennomtenkt kristen sosiallære — i land med mer eller mindre drastiske behov for samfunnsreform. Til andre tider kan de i betenkelig grad falle i hendene på fraksjoner med en søvngig og tidsfremmed konservatisme på programmet.

Danmark har intet spesifikt kristelig parti. Et svensk forsøk på å lage ett, slo grundig feil. I Norge sitter Kristelig Folkeparti, tross tilbakegang ved siste valg, derimot i regjeringskoalisjonen. I «Dagbladet» (8. januar) finner vi over signaturen A. S. (*Arve Solstad*) noen betraktninger over partiets situasjon idag som har prinsipiell interesse for hele den kristelige partipolitikkens problem og muligheter i et moderne samfunn. Artikkeforfatteren mener å ha konstatert engstelse innen partiet for at de særlige kristelige merkesaker skal bli rundslippte i kompromissenes mølle, og at partiet derved skal miste sin profil og oppgave. Hans vurdering gir anledning til adskillig ettertanke:

«Kristelig Folkeparti er å oppfatte som en utløper og den ytterste organisatoriske enhet for det bevisste lekfolkets interesser i vårt land, på det politiske plan.

At partiets egne tilhengere er klar over dette på en helt overbevisende måte ble ypperlig illustrert ved valgundersøkelsen som ble foretatt før og etter stortingsvalget i 1957, i Stavanger-området.

Lokale ledere for alle partier ble spurt om hva deres parti sto for og hvilken målsetning det hadde med sin politikk.

Lederne for Kristelig Folkeparti var mest entydige av alle i sine svar. Hele 92 prosent svarte at hovedmålet var å beskytte og styrke kristendommens stilling i samfunnet, fire prosent nevnte sosial velferd og sosial rettferdighet, 8 prosent pekte på at man ville få bort klassemotsetningene og gjøre det beste for hele samfunnet, ingen snakket om individets stilling og rettigheter. (Sammenlagt blir dette mer enn 100 prosent, men det skyldes at flere svar var tillatt.) Undersøkelsen viste altså at Kristelig Folkepartis ledere var omtrent utelukkende opptatt av problemet om kristendommens stilling.

Ikke noe annet parti konsentrerte seg i så høy grad om én side av samfunnslivet — nærmest kom for øvrig Høyres ledere, med 80 prosent, når det gjaldt å arbeide for frihet fra statsreguleringer og støtte til det private initiativ.»

En slik oppfatning av politikken og dens prioriteter oppfatter *Solstad* tydeligvis som en fortidslevning og en forenkling uten mulig fremtid i det «pluralistiske» samfunn vi allerede for lengst lever i. Og han mener, at nettopp del i regjeringsansvaret klart vil avsløre dette — mer og mer:

«Kristelig Folkepartis eneste eksistensmulighet må jo være at partiet i praktisk politikk nettopp tilfredsstiller den målsetning som man tydeligvis satser på. I opposisjon er det lettest å gjøre dette, da får man vise vilje, uten å ta ansvar. I et regjeringssamarbeid, hvor ansvaret er delt, men delvis også kollektivt, blir det ytterst vanskelig å få igjennom særstandpunkter.

Ut fra sin utgangsposisjon er det Kristelig Folkeparti som kan bli regjeringssamarbeidets store taper blant velgerne, uansett politiske resultater ellers, — nettopp fordi det ikke lenger blir så lett for velgerne å få øye på de ekstreme krav, på partiets berettigelse i deres øyne. Derfor bekymringen blant de unge i partiet.

Men uansett om partiet er i ferd med å sage over den grein det sitter på, så øver det størst innflytelse bare gjennom det å eksistere og influere indirekte på andre partier, ja, på alle partiers politikk i spørsmål hvor gudstro og religion er infiltrert. De andre partiene har hittil villet konkurrere ut Kristelig Folkeparti ved å bruke en slags bekjennelsestro stil i valgkamp

«Dagbladet»s *Hammarlund* tar spøkefullt på et kinkig problem.

som i Storting og derigjennom bedyre sin store interesse og omsorg for kristendommen. Men det nye i situasjonen er at Kristelig Folkeparti selv er i ferd med å trenge seg ut av konkurransen. Det gjør seg «overflødig» i sine egne velgeres øyne. Det er ikke det første politiske partiet som i så fall kommer til å lide denslags vanskelige eller sottedød.»

Dersom han har rett, melder uimotsigelig et annet, nærgående spørsmål seg: Sinker, eller bare fremmer en kristelig partidannelse avkristningen av de øvrige partier, og av samfunnet som helhet? Svaret er ikke av dem man bør forhaste seg med. Men det er faktisk nokså viktig.

AKK, NEI

■ Hvis ikke ordet «over-anmeldt» eksisterer i det norske språk, oppfører vi det hermed som ønskelig til neste opplag av rettskrivningsordboken. Blant annet er det visst anvendelig på Philip Houm's nå noksom kjente «brannfakkel»-bok «Mannen fra Nasaret og Den norske kirke». Da den kom, brant det straks lystige teologiske bauner i alle aviser, og opplagstallet tyder også på at hva forfatteren enn måtte ha å beklage seg over: Tiet ihjel eller oversett blir han ikke.

Men — alle ilder brenner som bekjent ut omsider. I hvert fall på avissidene. I «Arbeiderbladet» før jul skrev Alfred Skar noen linjer som kunne tyde på at han trenger nye briller — Skar hadde åpenbart ingen ilder sett. Til almen forbauselse fastslo han, at her ble der igjen «fortiet».

Vår våkne kollega «Vår Kirke» har også festet seg ved denne eiendommelige nærsynthet, og knytter noen betraktninger til den som vi visst kan ta til oss, noen og hver. Bladet siterer først Skars ord:

«Det inntrykk tar til å festne seg at de som er angrepet og i første rekke implisert, håper at boka «Mannen fra Nasaret og Den norske kirke» kan ties ihjel og at forkynnelsen kan fortsette i samme spor som før.

Det ville være beklagelig om det skulle lykkes, også sett ut fra en agnostikers synspunkt. Ingen utenom de som har religion som politisk næringsvei, kan være interessert i at middelalderens mørke og inkvisisjonens grunnsyn fortsatt skal beherske kirken og det religiøse liv i Norge.»

Hvortil «Vår Kirke» kommenterer, ikke uten en viss tvingende logikk:

«Fra forskjellige hold etterlyses stundom dialogen mellom de forskjellige kulturmiljøene i vårt land. Den sørgelige status i vårt åndsliv skal etter lærde menns mening henge sammen med de kristne miljøers manglende sans for og evne til en slik dialog. Om dette er sant og visst, hvilket vi ingenlunde betviler at det er, hører det til bildet at den slags debattmåte som vi finner i nevnte forfatters kronikk, danner sannelig heller ikke særlige forutsetninger for en virkelig dialog.»

Akk, nei.

Frater Candidus.

BIBELENS LANDE

Libanon - Syrien - Jordan - Israel - Tyrkiet - Grekenland

Det er nu De bør sikre Dem plads på det store økumeniske rejsearrangement, med deltagere fra hele Norden.

PÅ KRYDSTOGT I DET ØSTLIGE MIDDELHAV

19. APRIL—3. MAJ

Priser fra kr. 2.500.—.

Arrangementet der i store træk følger Apostlen Paulus' rejser, ledes af kendte skandinaviske kirkefolk.

Program og oplysninger kan fås ved henvendelse til:

Pater ELLERT DAHL
Neuberggaten 15, Oslo. Tlf. 55 07 71

eller

INFORMA REISEBYRÅ A/S

Gl. Ringeriksvei 31. Bekkestua pr. Oslo
Tlf. 55 60 84, 55 63 63, 55 62 78

Teknisk arrangør: ABSALON
Nordisk kristen Rejsetjeneste
Danmark.

«NY GJENNOMTENKNING AV DEN KATOLSKE POSISJON»

Et nytt Konsildokument foreligger på norsk: De Divina Revelatione,

OM GUDS ÅPENBARING

Forord av biskop Hans L. Martensen, København som sier om det han kaller en ny gjennomtenkning av den katolske posisjon: «Nettopp denne tekst kan komme til å sette krefter igang i katolisismen som i fremtiden vil gjøre en dyptgående forståelse med de atskilte brødre lettere.»

Til salgs fra ST. OLAV Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1, tlf. 42 37 10.

Pris kr. 4.—.

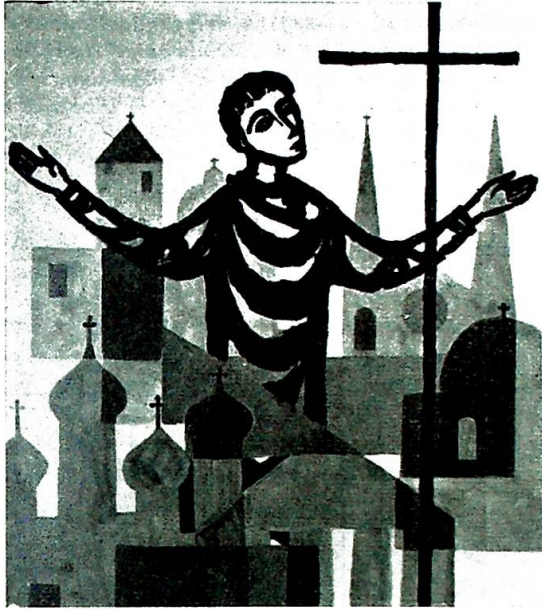

KATOLSK
FORUM

dominikanernes foredragsaftener, gjenopptar sin virksomhet først i høst-semesteret 1966, av hensyn til den serie jubileumsforedrag som Oslo Katolske Bispedømme arrangerer ut over vårparten. (Se programmet side 21.)

ENHETEN —

Et løfte og et ansvar

Den avgjørende faktor i arbeidet for kristen enhet er ikke vårt økumeniske sinnelag — eller mangel på samme. Den er Jesu bønn og vilje: «At de alle må være ett —.» Han som vi kaller «Herre», og som gjør det til selve tegnet på kjærligheten til ham at vi gjør hva han sier — han ville og vil enheten. Enhver betraktning av de kristnes splittelse som ikke oppfatter det som grunnleggende, kommer til kort. I denne religiøse kjerne ligger enhetsarbeidets religiøse nødvendighet og imperativ. Det kan ingen av oss unndra seg, enten det er med glad eller motvillig sinn vi vender oss til det enorme forsoningsverk som påligger oss: Guds vilje. I den er de kristne ett.

Splittelsen har også latt noe annet urørt. Ved dåpen er vi alle innpodet i den levende Kristus.

Det åpner grenselose utsikter vi lenge har nektet å se. I en verden som vender seg fra Gud, står vi alle vendt mot Hans livgivende ord, lyttende og ventende på Hans tale. Også her: En hel verden av felles, ubrukte muligheter — et bunnlost håp.

Men så er splittelsen der — vond og påtagelig. Det gapende sår — de brutte broer, de tros-overbevisninger som fremdeles spriker, når alle våre «ekte» uenigheter engang er avklart og eliminert. Vi har bønnet. I år tar vi også i Norge det første nølende skritt, som tallose kristne ellers i kristenheten forlengst har tatt: At vi ber og forkynner *s a m m e n*, som kristne brodre, på hverandres hellige grunn. Både i Oslo og i Bergen arrangeres det felles-kristne moter mellom protestantiske og katolske kristne. Det må vi glede oss over.

Selv om vi ikke idag oyrer mange mulige skritt videre på veien, så er det en milepel — landskapet er litt forandret. Et minimum av felles og gjensidig kristent ansvar er etablert, også hos oss.

Det er ingen innbydelse til å kamuflere våre uoverensstemmelser eller bortforklare det vi slik på det jevne skal og må si hverandre over konfessjonsgrensene. Samrøring er i hvert fall enhets-tankens hurtige død. Dens gjennombrudd og fremgang kan vi bare søke i den redelige avklaring, den åpne tale, den kjærlige respekt. Alt tyder på, at vi som er kristne idag, og kanskje mange slektledd etter oss, vil leve og do i de dypt adskilte samfunn — tunget av innbyrdes uloselige spenninger på troens og tankens plan.

Men Guds viljes vei er lenger enn våre korte, flyktige liv, eller de sekunder vi kaller generasjoner. Han er Kirkens og historiens Herre, hans Ånd former hjertene og sinnene som han vil. Det nye, i vår egen, tilmålte tid, er en fordypet lydighet, en villigere troskap, en kjærligere lydighet. Den må vi alle åpne oss for, i et ja til hele troens risiko.

Den er også rammen om vår bønn og vår tillit i denne uken, da kristensinnet verden over bøyer seg spørrende over Jesu ord: «Ett — forat verden må tros». For de ordene rommer både et løfte — og et tungt ansvar.

HRM

TIRSDAG 25. JANUAR

Kl. 17.30: ØKUMENISK FELLES-MØTE i St. Olavs kirke. Biskop Johs. Smidt og Jan Willebrands. Skriftlesning.

Kl. 20.00: FOREDRAG i Universitetets gamle festsal av biskop Jan Willebrands. Korte taler av professor Einar Molland og biskop John W. Gran.

„Den katolske kirke gjennom århundrene“

av W. L. Helwig. Ca. 190 sider og ca. 100 bilder utvalgt av kunsthistorikeren B. Reith. Innbundet kr. 26,50.

Boken gir en kort oversikt over Kirkens historie i atten kapitler.

En bok som vi har ventet lenge på i Norge.

Alle katolikker bør lese den.

Boken kan bestilles på følgende adresser:

Pater van Vugt, Nylandsveien 31, Bergen.

Franciskus-Sentrum, V. Torvgate 9, Bergen.

St. Hallvard Sogneprestembete, Urtegate 29, Oslo 1.

St. Ansgar Sogneprestembete, Kirkegate 3, Kristiansand S.

En
klovns
funder-
inger

Jeg er ganske fornøyd fordi biskopen nå har sagt at vi skal få mer norsk i messen fra første søndag i fasten — på den måten får jeg kanskje se igjen min nye venn.

Det hendte en av juledagene i kirken, det var ille kaldt, det dumpet en mann ned ved siden av meg like før presten kom inn, og jeg skjønnte at han var en fremmed fordi han var ett hode høyere enn meg da vi reiste oss. Han sto oppå bedeskammelen, og han forsøkte å komme ned av den uten å vekke oppsikt, og jeg var både litt redd for at han skulle bli fornærmet og for at han skulle bråke og for at han skulle gå ut i sneen igjen.

Men han ble, da presten hadde bedt bønnen i Asperges og var på vei ut med sin flokk av gutter, så den fremmede ganske høyt til meg:

— Varr'e arrabisk det der'a?

Jeg så på ham. Han så ut som om han hadde ligget ute de siste nettene, ansiktet var hovent av både juledrammer og is, men han hadde da kommet inn for å få en følelse av julen. Varme kunne det ikke være han gikk etter i

den bakgården vår. Klart han var skuffet over å ikke forstå et kløyva ord.

Messen begynte, og jeg tenkte visst noe om at dette kunne være siste ord i denne latindebatten. Nå må vi være ferdig med prat og forklaringer og simpelt-hen komme videre. Tenkte jeg. Det er andre ting å få forklart og gjennomgå og studere. Er vi heldige kommer første søndag i fasten så fort at vi ikke moter våre ukjente venner stort lenger med arrabisk.

Og så får vi bare håpe på at den fremmede stikker innom en annen jul også når han er ensom og kald.

Han gikk forresten etter en stund, men før han stavret ut så han på meg med atskillig godhet og sa ganske tydelig og velment at jeg måtte ha en fortsatt god jul. Så forsvant han gjennom

døren bak i kirken. Hadde jeg hatt en billett til Kanariøyene på meg, så hadde jeg Gud hjelpe meg visst vært fristet til å stikke den til ham utenfor.

Men jeg hadde altså ikke noen billett i frakkelommen, og vi snakket et fremmed sprog og vi virket vel selvgode og frelste kanskje.

Jeg ba så godt jeg kunne Vår Herre, vår meget tålmodige Herre om å hjelpe den fremmede, blant annet hjelpe ham til å tilgi oss at vi ikke tok bedre mot ham.

AGE

Kirkeguttekor
ST. HALLVARD-GUTTENE

Dir. ØISTEIN VOGT

Enerhauggt. 3 - Tlf. 68 55 82

Skriftlig søknad.

MARIKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 2. februar: Medlemmene tar del i aftenmessen i St. Olavs kirke kl. 19. Deretter samvær i foreningslokalet. GENERALFORSAMLING.

FRANCISKUHJELPEN, OSLO

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68
Kontortid 12—13
mand., onsd., fred.

LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

KATOLSK
INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

OSLO KATOLSK MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.

Akersv. 5, Oslo.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Bergen
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hammerfest
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hønefoss
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke	}	Lillestrøm
St. Mikael's Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Tromsø
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Trondheim
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeth Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

VI MÅ HA HJELP

til å tyde mange navn når kontingenten til St. Olav innbetales! Vennligst spar oss for ekstra strev og skriv abonnentens navn så det kan leses.

Vennligst spar også bladet for ekstra utgifter og betal nå!

Hvis noen ikke har funnet innbetalingskortet i nr. 1, kan vi sende et ekstra, eller innbetalt til postgiro nr. 153 21.

TAKKI

ST. OLAV's eksp., Akersv. 5, Oslo 1

oktogonalen har vært triumfinngangen til martyrkongens helligdom, og derfra har sølvskrinet i gjenskinnet fra utallige kjerter lyst pilgrimene i møte alt langt nede i skipet. Helgenskrinet strålte ut en iboende helbredende kraft, og derfor var det om å gjøre for de valfartende å komme det så nær som mulig, for å se og om mulig røre ved relikviene. Her i oktagon-omgangen har pilgrimene kommet helt inn på skrinet og betraktet det fra alle hold: de har drukket av den undergjørende kilde, og overvært messer i de tre fine små kapellene som kanter omgangen. Oktogonalen har vært som en «corona», «krone», om Hellig Olavs grav, glitrende rik og fantasifull i sin dekorative utforming.

Når arkitekt Fischer går over til å behandle skip og kor, forandrer nødvendigvis beretningen karakter. Det blir historien om en *rekonstruksjon*. Bare ytterveggene sto jo igjen fra middelalderen, og alt som het arkadebuer og hvelv var forsvunnet. Når vi idag opplever det skønne restaurerte interiøret, kan vi være taknemlige overfor forrige århundres arkitekter, som i det hele tatt våget å sette igang en slik gjenreisning. Vår anemiske tidsalder ville antagelig ha nøydt seg med å konservere det som sto igjen.

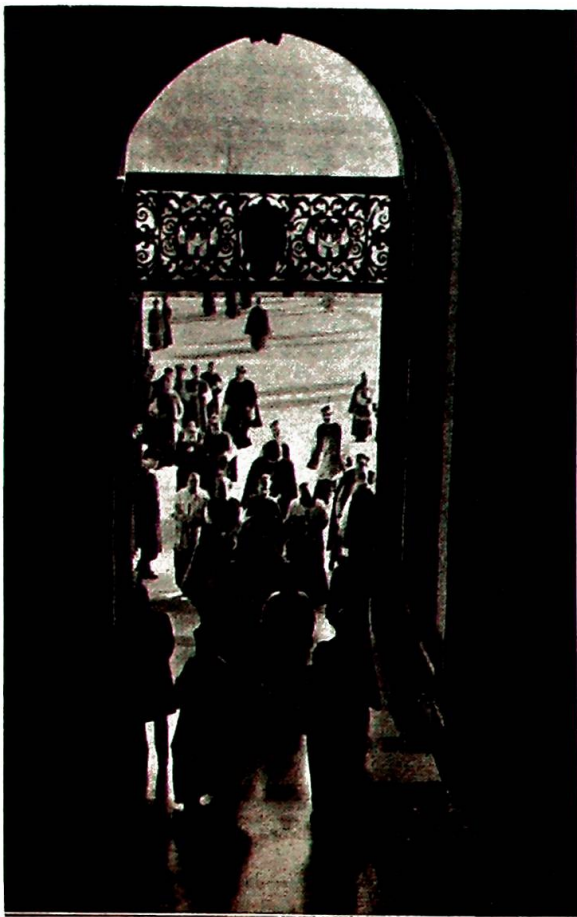
Det er spennende å høre hvordan arkitekt Christie og hans medhjelpere gjennom et møysommelig arbeid klarte å gjenskape det opprinnelige kirkerommet ut fra ofte ganske sparsomme fragmenter. Resultatet er blitt en praktfull domkirke av engelsk type, der en aner Lincoln-katedralen og Westminster Abbey som de meget aristokra-

tiske forfedre. *Litt* farveløs og monoton er vel restaureringen blitt, men det er spørsmål om vi nå for tiden ville sette så stor pris på det nesten glorete utseende av en riktig middelalderkatedral. De engelske var i så hen- seende spesielt glide, med sitt utstyr av rikt profilerte buer, brogete marmor søyler, mønstrete og malte arkade- fyllinger, og grindverksvegger.

Restaureringens historie fortelles i Fischers annet bind. Aldri er vel gjenreisningen av noe byggverk blitt fulgt med en så altoppslukende interesse. Det er som hele folket har identifisert seg med domkirkens skjebne. Det forklarer tildels den usannsynlige bitterhet som preget vestfrontstriden og «rosekrigen». Alle følte seg personlig engasjerte. Merkelig nok virket striden fruktbar, og restaureringsforslagene forandret seg både estetisk og arkeologisk avgjort til det bedre.

Det er et enestående verk arkitekt Fischer her legger frem, — en kunne kalle det en domkirkens gjenreisning på det kunsthistoriske plan. Selv i betraktning av fru Fischers meget verdifulle støtte, spør en seg selv hvordan det har vært mulig å gjennomføre en så stor oppgave. Bakom aner en en årelang gjennomgåelse av restaureringsberetninger, mange utgravninger og oppmålinger, og en enestående førstehåndskunnskap til selve byggverkets struktur. Arkitekt Fischers hånd har hvilt på hver sten i domkirken. Det merkelige er at beretningen er blitt så oversiktlig og muntlig i formen. Litt obskurt kan det nok virke en sjelden gang, men det er bygningens og ikke arkitektens skyld. Tallrike fotografier og plansjer bidrar til å gjøre disse to bindene til selve standardverket for Trondhjems domkirke i lang tid fremover.

<p>UR hos FINCKELSEN</p> <p>I Nygårdsgaten v/Eldorado og i Sletten Shopping Senter</p>	<p>Gode Bergens- firmaer</p> <p>1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel</p> <p>Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482 BERGEN</p>	
<p>FORSIKRINGS- VEITA STIFTET 1880</p> <p>SAMMENSLUTTET MED ÆOLUS OG <i>Bergens Brand</i></p>	<p>ERLING KRAGE A/S</p> <p>PRYD- OG BRUKSKUNST</p> <p>Bergen</p> <p>Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»</p>	
	<p>Johan H. BENZON A/S</p> <p>En gros - Telefon 10 106</p>	<p>HOPSDAL & DAHL A/S</p> <p>Aut. Installatør, Radio- og Utstysforretning</p> <p>TORNØEGÅRDEN - BERGEN</p>
	<p>K. & J. SOLHEIM</p> <p>Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk</p> <p>Solheimgt. 25 Tlf. 99 016 Bergen</p>	<p><i>Eches Forretning</i></p> <p>NYGÅRDSGT. 19</p>
	<p>A/S BJØRN</p> <p>Tøsse MØLLE</p>	

Døren inn til Vatikanet.
Efter konsilet blir den stående på
vidt gap – mot verden utenfor.

EFTER KONSILET

«Nogle af os er af temperament utålmodige efter at se ai reform ske straks, andre er lidt forskrækkede over den megen forandring, og en mængde er desværre ligeglade. Vi beder dig dæmpe ubesindig iver ved belæring om at ånd krever tid for å bli håndgrikelig. Vi beder dig berolige de betænkelige ved at vise dem at forandringene er til det bedre. Og vi håber at du og dit presbyterium og dine troende må få lykke til at vække dem der lever i religiøs slendrian. Du vil få brug for loyalitet hos os, og du vil finde den fordi vi tror på Kirken. Du vil få brug for eksperter og arbeidskraft, og du vil finde den for vi har hørt Kristi kald fra kirkemødet. Du kommer til at forandre meget kært og tilvant. Gjør det blot, for Kirkens tarv er os viktigere end vore vaner. Tager det fem år for en endelig liturgi ligger fast, og ti år før hele omstillingen i bispedømmet er gjennomført i sogn og hjem, i kloster og skole og er blevet til vane, så lad det tage sin tid — omstillingen av vort hjerte er allerede i god gang.»

(Peter Schindler i et «velkommen hjem» til sin biskop efter Konsilets avslutning i Rom.)

Pastor d'Auchamps Romafærd.

1.—18. mai 18 dager d.kr. 1100.— K.hvn.—Roma—Assisi.
5.—26. juli 22 dager d.kr. 1350.— K.hvn.—Ravenna—Roma—Assisi.
15. sept.—2. okt. 18 dager d.kr. 1100.— K.hvn.—Roma—Assisi.
Prisen dekker alt unnt. utflukter. Program og tilmelding:
Schwartz, Ø. Farimagsgade 18, København Ø.

KJENTE
FREDRIKSTAD-
FIRMAER

Norske Fina $\frac{A}{S}$
Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreoljer
FREDRIKSTAD TLF. 5 820
TØNSBERG > 12 371

C. HANSSENS
Trykkeri og Bokbinderi
Tlf. 13 056
FREDRIKSTAD

KÅRE KRISTIANSEN
Fiskeforretning
Telefon 13 190

Byens spesialforretning

Olsson
TAPÉT OG GULVBELEGG
Agentgt. 2 - Tlf. 17 080

Andr. Panne
Kontormaskiner - Kontorutstyr
Storgt. 4 - Fredrikstad
Tlf. 12 945

EDVARDESEN & NORHEIM A/S
Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr
Tlf. 11 220 - Fredrikstad

ØSTFOLDMEIERIET
Avd. Fredrikstad

O. Henriksens Sønner

Auf. Rørleggere og Rørhandel
Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 15 840

BØKER

Om menneskets storhet

Josef Bor: «Rekviem i Terezin».
Dreyers Forlag 1965. 69 s.

Dr. jur. Josef Bor, en tsjekkosllovakisk sakfører var 36 år gammel da han i 1942 ble internert i ghettoen Terezin med sin familie. To år senere ble han sendt til Buchenwald, derefter på en dødsmarsj uten mål. Som en av de få overlevende ble han plukket opp på landeveien ved Jena i april 1945 av amerikanerne. Sine nærmeste har han aldri sett igjen.

Denne mann skriver en liten bok om ondskapsens år. Men hva inneholder egentlig boken? Jo, en gripende beretning om hvordan en gruppe jødiske musikere og sangere midt i fornedrelse, tortur og død på sin måte beviser at ånd

er sterkere enn hat og ondskap. Det tjener Dreyer forlag til heder at man nå har fått ut boken også her i Norge i Milada Blekastads oversettelse. Med sine knappe 69 sider veier fortellingen om de som fikk oppført Verdis *Rekviem* i dødsleiren tungt i siste års bokproduksjon her hjemme.

Det er neppe noen stor dikter vi møter. Ofte er skildringen ikke annet enn små skisser. Men beretningen har likevel det hemmelighetsfulle og spennende i seg som finnes i all litteratur som handler om avgjørende, livsviktige ting.

A. R.

PAVEN OG FREDEN

* Med spenning og håp har hele verden fulgt forsøkene på å få slutt på den blodige krigen i Vietnam. Pave Paul og hans statssekretariat i Rom og hans diplomater rundt om i verdens hovedsteder har ved årsskiftet vært sterkt engasjert i dette fredsarbeidet.

Det hevdes at erkebiskop Pedroni, den apostoliske delegat i Phnom-Penh, Cambodia og erkebiskop Cardinale, delegaten

i London har spilt viktige roller i de siste ukene. Erkebiskop Cardinale skal ha vært kontaktperson for diplomater fra østblokken, spesielt Sovjet og Ungarn.

Pavens innsats har med rette vakt forhåpninger, hans medvirkning til den første korte våpenhvilen i julen var et tegn på den konkrete virkning av hans utrettelige arbeide. Den britiske kommentator Norman St. John-Stevas skriver at pavens initiativ i Sørøst-Asia er et svar til dem som sa at hans besøk i FN ikke hadde noen praktisk betydning. Det må nå være klart for alle at pavens FN-reise var et viktig skritt i retning av å gjøre Vatikanet medansvarlig for det internasjonale samarbeidet for fred.

Vi kjenner ikke hele historien om de hemmelige forhandlinger som blir ført. Men Kirken som nettopp har avsluttet en konsildebatt om sin rolle i den moderne verden sitter ihvertfall ikke uengasjert i dagens farlige konfliktsituasjon.

STAVANGER
BERGE OG TJELFLAAT
Kongensgt. 24 - Stavanger

STAVANGER		
OLAF L. MÜLLER Sykeartikler Drogeri og Parfumeri Stavanger	MOES AKTIETRYKKERI Stavanger	LARS M. BJØRNSEN A/S Malerverer. Kjemikalier. Vaskeartikler. Leketøy. Skagen 6 Sentralbord 21 507
Sengeutstyr og Hvitevarer <i>Norem Baade's</i>	TEKNISK BUREAU A/S Tlf. 27 000 - Stavanger	Stavanger Likkistefabrikk & Begravelsesbyrå Jacob O. Krefthing, Ifl. 20 433 Magnus Madsen > 27 194
GULLKANT kaffe fra FRED. HANSEN	HELGE HELGESEN Slakterforretning Pedersgt. 7 Tlf. 22 919	<i>Frue Meieri</i> STAVANGER
JOHAN FOSSE Musikkforretning STAVANGER	STAVANGER PLISSEFORRETNING Kjoler Bluser Undertøy	KROGH & PEDERSEN A/S Spesialitet kaffe STAVANGER
ROGALAND FISKESALGSLAG S/L Kontor og Lager Ifl. 29 029 Detaljutsal > 25 409	JOHAN JOHNSEN & SØNNER Blikk- og Kobberslagerforretning Tlf. 23 438	

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

Melitta
KAFFEFILTER

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

Joh. Weydahl & Co.

Oslo - Centralb. 68 18 07

KAFFE
og
HERMETIKK
en gros

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36

Privat 55 77 87 - 69 43 72

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvei 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen
TØVENGT. 2, Oslo

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

WISBECH
AKTIESELSKAP

MAJORSTUA - OSLO

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

HVA ER UNDERFORSIKRING?
Hvis forsikringssummen er lavere enn
verdien av Deres innbo risikerer De å
ikke få full erstatning. La ikke dette
hende Dem.

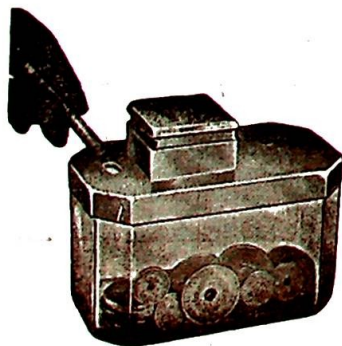
Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00

OSLO

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90